

of religious arts) of the ascetic aesthetics.

Key words: *the aesthetics of the asceticism, the aesthetical discourse, the historical and aesthetical byzantology, the byzantine culture, the asceticism.*

УДК 801.73:27-277

Цихуляк І. М.,

аспірант кафедри культурології релігієзнавства та теології,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(Чернівці, Україна), E-mail: visnukDNU@i.ua

СУСПІЛЬНО-ВИХОВНА ГЕРМЕНЕВТИКА ХРИСТИЯНСЬКОЇ АКСІОЛОГІЇ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІОКУЛЬТУРИ

Анотація. *Автором здійснено спробу осмислення виховної ролі християнської аксіології у дискурсі світоглядних пріоритетів української нації. Розглянуто соціальні функції виховної герменевтики християнських цінностей в контексті суспільних трансформацій. Висвітлено церковні благодійні та просвітницькі практики, скеровані на аксіологізацію морально-духовного потенціалу України.*

Ключові слова: *суспільство, аксіологія, Церква, доктрина, особистість.*

Підводячи підсумки здобутків 25-річчя незалежності нашої державності, висновок постає очевидністю: мова про відродження української нації може йти тільки при умові всеохоплюючих суспільно-політичних та всепоглинаючих соціокультурних перетворень і змін. Процеси, які б були скеровані не на абстрактну економіку чи владну кон'юнктуру, а зосереджені на благах людини, персоні та особистості, де метафізичні потреби і нуртуючі духовно-суспільні стихії є домінують.

Чверть віку, в конвульсіях перетасовуючись у колоді бажаючих кращого «*бо чуже*», як нація, ми втратили здатність дорожити тим, що складає нашу національну гідність та християнську спадщину і «багатство». Дорогою до щораз мужнішого ювілею, ми втрачаємо аксіологічну та духовну зрілість. Дар критично розрізняти добро і зло, підмінений індиферентним спогляданням, та що більше, частою схильністю до зла. Гідна і справедлива оцінка вчинків, фактів, ідеалів та речей, трансформована у відвертий цинізм. Тоді, коли політики невтомно як мантру торочать про європейські цінності, багато хто з наших громадян вже повертається з «колиски благ» з цілком виразно оцифрованими в євро, мабуть, тими ж цінностями.

Декалог Божий, а згодом і скрижалі суспільного дороговказу, проголошений Синодом Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 12 липня 2002 року у місті Києві, яким вона як сторож і моральний провідник народу намагалася пробудити суспільство з комфортного сну, ми проміняли на сучасні фатаморгани та фобічні ілюзії.

Єдине, що на мою думку поки що залишається в нас, на що не впливають ні геополітика, ні курс «цінностей» – це волення генетичної мужності до захисту та щира християнська гостинність.

Вічної пам'яті Папа Іван Павло II, як тільки ступив на українську землю у 2001 році, нагадав нам про наше призначення: «У слові «Україна» є заклик до величі вашої Батьківщини, яка своєю історією засвідчує особливе покликання бути межею та дверима між Сходом і Заходом. Протягом століть ця країна була привілейованим перехрестям різноманітних культур, місцем зустрічі духовного багатства Сходу і Заходу» [1].

В час відвідин нашої країни, Папа особливо робив наголос на значенні сильного духовного коріння нашого народу. Проповідуючи на Візантійській Літургії

у Києві він висловив шире побажання: «щоб Україна продовжувала жити ідеалами особистої, суспільної і церковної моралі, служити загальному добру, гідності і самопошану, не забуваючи дару Десяти Божих Заповідей» [2].

Питання національної ідентичності України набуло широкого зацікавлення та особливої актуальності наприкінці ХХ століття. Ще у 1988 році громадський діяч, академік НАН України І. Дзюба акцентував на тому, що «в Україні не були динамічного розвитку культурні індустрії, не відбувається системна і ефективна трансляція національних культурних цінностей у світ, глобальний маскульт заповнює культурно-інформаційний національний простір» [3].

Аналогічні явища спостерігаємо в нашій державі й сьогодні. Разом з відомим німецьким гуманістом А. Швейцером можемо повторити: планетою знову ходить «привид культури», позбавлений духовних вартостей.

Тому, для українського християнського середовища першочерговим та найбільш важливим завданням, є духовна мобілізація, задля здобуття та гарту безцінного духовного імунітету.

Науковий інтерес та обґрунтування української національної релігійної проблематики та культурної ідентичності, зумовлені глобальними викликами ХХІ століття, перед якими, не мають шансів вистояти держави тих континентів, які не зуміли зберегти основ своєї національної історичності та піддалися згубному впливу сучасних цивілізаційних псевдоідеологем.

Відродження християнської та демократичної України, з її прагненням стати повноправним партнером у розбудові світової цивілізації, передбачає всебічне втілення у суспільне та індивідуальне життя цивілізаційних засад буттєвості, сформованих на основі гуманістичних принципів, цінностей та норм. Пріоритетом має стати забезпечення нової якості життя людей, створення всіх необхідних умов для максимального розкриття їх творчого потенціалу. У цій ситуації, як вказував Святий Понтіфік, важливого значення набувають християнські цінності як одного із світоглядних пріоритетів української нації.

В. Яременко, в аналітичній статті «Свої діти розпинають», роздумуючи про стан сучасного українського суспільства, трагічним парадоксом називає той факт, що український народ нецілісно сприйняв суть ідейних проповідей Івана Павла ІІ, які він проголосував у Києві і Львові, адже в них закладено блискуче визначення української національної ідеї.

Нині українське суспільство (*як зрештою і західноєвропейське*) переживає глибоку моральну кризу, спричинену передусім не тільки девальвацією та спотворенням, але і цілковитою втратою християнських ціннісних основ. З повсякденного вжитку викинуто ті дорогоцінні «перли», що були закладені в фундамент культури і мистецтва Сходу. Формували науку і впливали на прогресивний поступ молодії Європи. Вдихали життя в поезію та музику. Осліпляли дивовижністю противників та рятували поборників. Цінності, які водночас піддаються ревізії за амплітудою змін епох та цивілізацій, яким властива новизна ідеологічних смаків.

Так сучасна філософія орієнтації на індивідуалізм, егоїзм, прагматизм і споживацтво в особистому і суспільному житті людини, призвели до морального занепаду серед усіх верств населення, а особливо серед прогресивної її частини – молоді. Подібна педагогіка призвела до таких негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі як тютюнопаління, алкоголізм, наркоманія. З кожним роком омолоджується дитяча злочинність, підліткова суїцидальність. Соціальна самоізоляція як спосіб, провадить молодь на фабрику проституції і жебракування. Втрата ознак християнської ідентичності, скриває і глибші недуги суспільства. Зневаги людської гідності, десакралізація особи, руйнування етичних сімейних зв'язків і соціального обміну дарами. На кінець втрата свободи. Окреслений стан, є прямим суспільним запитом на революції.

Точний діагноз стану сучасного українського суспільства поставив О. Дроз-

довський: «Духовний вакуум охопив систему... Втрачено основи християнського світогляду і православної етики. Внаслідок цього неможливе формування підвалин об'єднуючої національної ідеї. У змісті освіти спостерігається світоглядний хаос, орієнтація на бездушний інтелектуалізм, під вивіскою псевдонауки ... відбувається вторгнення в школу окультних, магічних знань та вірувань, що вкладаються у свідомість людини. Все це негативно позначається на духовному і фізичному здоров'ї особистості, у дитини втрачається сенс життя, впевненість у власному майбутньому й майбутньому своєї країни» [4]. Провідний закон держави – Конституція України від імені українського народу задекларував духовну основу усіх сфер діяльності держави - «усвідомлення відповідальності перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішніми та прийдешніми поколіннями» [3]. Проте, як реалію сьогодення можна констатувати глибоке протиріччя між задекларованим у провідних державних документах твердженням про відродження національної системи виховання, загальнолюдських морально-духовних цінностей та реальним їх занепадом, вихолощенням змісту морального виховання і відповідно зниженням рівня моральної вихованості громадян України.

Аналіз вітчизняної і зарубіжної літератури показує, що питання християнських гуманістичних цінностей у світоглядній системі особистості висвітлюються у працях представників філософської науки (Г. С. Сковорода, П. Д. Юркевич), які розглядають релігійне виховання як обов'язкову складову гармонійного розвитку особистості; педагогічної науки (Г. Г. Ващенко, К. Д. Ушинський), у працях яких християнство постає рушійною силою виховного процесу; історії педагогіки (М. Г. Стельмахович, М. Д. Ярмаченко), які виокремлювали релігійний компонент у традиціях українського народного виховання.

Із сучасних дослідників проблеми впливу християнства на духовний, національний та культурний розвиток українців в історичному контексті можна назвати А. М. Колодного, Л. О. Філіпович, С. І. Головащенко, П. Л. Яроцького, які, розкриваючи філософсько-соціологічний аспект взаємодії християнства та педагогіки, вказують на таку важливу роль релігії як виховання гуманної особистості. Крім того дослідженням історії педагогіки з точки зору важливості гуманістичних цінностей у процесі формування нового покоління української нації займаються Т. Д. Тхоржевська, А. В. Вихрущ, М. Б. Євтух.

Мета дослідження полягає у визначенні місця та виховній ролі християнських цінностей в дискурсі світоглядних пріоритетів та трансформативних аспектів української соціокультури.

В науковій панорамі, семантика та параметри поняття «цінність» має свою специфіку. У філософії, цінність належить до сфери розуміння об'єктивної істини й відношення до неї людини. Цінності розглядаються тут як елементи суспільної свідомості й культури. У соціології цінності є суспільними регулятивними механізмами, їх функції щодо особистості розглядаються як нормативні. У соціальної психології цінності пов'язані із соціалізацією індивіда, його адаптацією до групових норм. Аксиології у загальній психології, пов'язані з вивченням вищих мотиваційних структур життєдіяльності людини. Включення ціннісних орієнтацій у структуру особистості дозволяє вловити найбільш загальні соціальні детермінанти мотивації поведінки, джерела якої знаходяться в суспільстві, в якому формувалася індивідуальність людини і в якому відбувається її щоденна життєдіяльність [6, с. 10].

У християнській теології розуміння аксіологій ґрунтується на ідеї блага, що її представив Тома Аквінський, як те, до чого всі речі прагнуть, щоб досягти досконалості. Категорія цінності відображає відмінності у кількості укладеного в явища блага. Вона служить тією властивістю речей, яка може дати уявлення про сутність речей. У християнській аксіології не існує однозначного підходу до визначення структури цінностей. Однозначним є лише визнання пріоритету

релігійних, власне християнських, цінностей над іншими. Так, відомий засновник філософської антропології М. Шелер виділяє чотири групи «ціннісних модальностей»: «цінності приємного і неприємного», «цінності вітального почуття» (іншими словами, цінності життя), духовні цінності і, найважливіша група – цінності святого [5, с. 214].

Ведучи мову про поняття «цінність», можемо виокремити декілька його основних значень. По-перше, цінність розглядається як суспільний ідеал, як сформоване суспільною свідомістю уявлення про атрибути належного в різних сферах громадського життя. У такому розумінні цінності можуть бути загальнолюдськими, «вічними» (істина, краса, справедливість) і конкретно-історичними (патріархат, рівність, демократія) [7].

По-друге, цінність може розглядатися як об'єктивне існування здобутків матеріальної й духовної культури і як прояв людських учинків, що є втіленням суспільних ціннісних ідеалів [8].

По-третє, соціальні цінності, якщо поглянути крізь призму індивідуальної життєдіяльності, входять у психологічну структуру особистості у формі ціннісних орієнтацій і є одним із джерел мотивації поведінки [9].

Цінності продовжують існувати у свідомості людини у формі ціннісних орієнтацій і є важливим фактором соціальної регуляції взаємин людей і поведінки індивідів. Система ціннісних орієнтацій є змістовною складовою загальної спрямованості особистості і, водночас, внутрішньою основою її ставлення до дійсності. Аксиології є ієрархією значимостей для особистості та ознакою небайдужості людини до собі рівних та навколишнього світу. Парадигма цінностей, що є віддзеркаленням конституції потреб людини, охоплює різні явища, аспекти і рівні людської природи, є також детермінантом її поведінки.

Вчений та педагог О. Вишневський за основу класифікації цінностей бере ті цінності «...які забезпечать гармонію поведінки дитини і які впливають з природної структури людського суспільства, що послідовно включає: людину – родину – громаду – націю (батьківщину) – все людство» [10]. Такі цінності і є, на думку науковця, цінностями традиційно-християнського світобачення.

Саме на основі цих цінностей Г. Ващенко розробив свою формулу християнського виховання молоді – «Бог і Україна», що відбиває сутність українського виховного ідеалу: дотримуючись моралі, людина служить Богові, а відстоюючи національні цінності, – своїй Батьківщині [11]. Дані цінності складають зміст християнської концепції виховання, яка спирається на:

- головні людські цінності, що більшою чи меншою мірою визначають всі інші етичні цінності (життя, істина, добро, свобода);
- чесноти (справедливість, сміливість, правдивість, щирість, любов до ближнього, вірність, довіра, скромність, відданість);
- більш часткові моральні цінності (здатність ділитися з іншими своїми духовними надбаннями; любов, спрямована на ідеалізовану цінність іншої особистості).

Отже, християнські цінності – це специфічні вищі, матеріально-духовні, альтруїстичні, абстрактні, стійкі, термальні, предметно-перетворювальні, загальнолюдські, позитивні, первинні, реальні, абсолютні, ідеальні цінності життєвої спрямованості й мотивації життєдіяльності особистості. Це, насамперед, такі етичні цінності як: життя, діяльність, свобода, воля, передбачення. А також цінності добродійності (справедливість, сміливість, правдивість, щирість, любов до ближнього, вірність, довіра, скромність, відданість) та часткові етичні цінності (здатність дарувати іншим своє духовне надбання, любов, спрямовану на ідеальну цінність іншої особистості і т. ін.).

У світоглядному плані феномен християнських цінностей традиційно співвідноситься з когнітивно-інтелектуальними, чуттєво-емоційними процесами

ми, самосвідомістю та волею особистості, що відображається в її діяльності та поведінці.

Механізм формування християнських цінностей розглядається як ріст особистості: від формування високодуховних потреб і мотивів у сфері спрямованості, пошуку та засвоєння відповідної значущої інформації – до формування задумів, цілей, планів, програм високодуховної діяльності, поведінки, дій і вчинків та отримання відповідних результатів перетворення особистості (зміна ставлень, самооцінки, досвіду тощо). Результатом такого процесу має стати етико-естетична система сприйняття світу і самих себе, тобто індивідуальна самодостатність – моральна, економічна і культурна водночас. Від самодостатності особи залежить самодостатність громади (спільноти), нації, тобто відчуття власної гідності, своєї власності, своєї відповідальності за сім'ю, за вулицю і місто, за край і за країну.

Сьогодні ми є свідками того, як відбувається структурна перебудова менеджменту країни; вона супроводжується відтоком духовних сил суспільства зі сфер виробництва, науки, освіти, медицини в торгівлю і сервіс, в низькотехнологічне виробництво, в комунікаційно-посередницьку діяльність. При цьому змінюється суспільна свідомість, розпадаються раніше стабільні субкультури, з'являються нові. За такою формулою неважко спрогнозувати, зразки яких ідеалів будуть турбувати український соціум наступні століття. Значною мірою це залежить від нас самих, нашої свідомості, культури та духовної зрілості. Врешті-решт від нас залежить і аксіологічна сторона національної ідентичності та способи їх осягнення. Про це влучно сказав французький поет П'єр Емануель: «Християнство є осягненням Божественної природи в людині та більш глибоким і усвідомленням світу, який осяяний Божественним сяйвом. Якщо у християнській педагогіці, у безперервній традиції християнської освіти й може бути практична мета, то ця мета полягає у цілковитому розкритті нашого ества у Бозі. Тут сконцентрована в міру можливого, творча гра природніх здібностей, тобто свого роду другий процес дозрівання – на цей раз духовного. Ще раз наголосимо – духовного, а не інтелектуального» [12].

Л. С. Виготський вважав, що основним ядром, навколо якого розміщуються усі зміни в мисленні людини, є утворення понять [13]. Це має важливе значення для формування у громадян поняття «національна культура» і належних до нього компонентів, оскільки вони допомагають їм адекватно засвоїти історично сформований досвід народу. До компонентів духовної культури відноситься морально-етична культура, важливою складовою якої є релігія. Релігійність сучасного українського суспільства стає все більш помітним фактором не лише приватного, але і публічного життя. Появу такої тенденції можна пояснити залученням Церкви до суспільного життя і водночас – зростанням її уваги до найгостріших соціально-політичних проблем, що зумовлює започаткування діалогу між церквою і суспільством. З огляду на це, спостерігається певна активність Церкви у відстоюванні прав людини та інтересів суспільства. У суспільному вимірі Церква – захисниця трансцендентної гідності людини. Останнє особливо чітко проглядається у соціальній доктрині УГКЦ.

У ставленні Української Греко-Католицької Церкви до питань світоглядних пріоритетів української нації, визначальним стало те, що одразу після виходу Церкви з підпілля та здобуття Україною незалежності на батьківщину повернулася ієрархія УГКЦ, включно з кардиналом Мирославом Іваном Любачівським, кардиналом Любомиром Гузарем та чисельним духовенством. За десятиліття перебування у діаспорі, в основному в англосаксонських країнах, вони перейняли найширше і водночас етично нейтральне розуміння пріоритетів української нації і почали його застосовувати в нових реаліях.

УГКЦ ставить на перше місце християнські ідеали і права людини. Активність Церкви помітно зміщується з суто релігійного поля до соціальної сфери: суспільство сьогодні потребує не лише душпастирського, але й соціального служіння Церкви.

Тому при УГКЦ створено структури (*місії*) для реалізації добродійних проєктів. Добродійна діяльність здійснюється переважно в наступних формах: відпочинок та оздоровлення дітей; допомога бідним; заснування та утримання притулків, дитячих будинків, будинків для літніх людей, дитячих садків для дітей-сиріт, соціально-реабілітаційних центрів; добродійна діяльність у місцях позбавлення волі; надання гуманітарної допомоги тим, хто постраждав від стихійного лиха та біженцям тощо. Значну місію здійснює УГКЦ саме у морально-патріотичному вихованні дітей та юнацтва. Однією з особливих форм служіння Церкви в нових умовах, є студентське та медичне капелянство.

На думку І. С. Цеми [14], на сучасному етапі розвитку українського суспільства перед прогресивними політичними силами країни постає завдання консолідації нації з метою здійснення політичних, економічних та соціальних реформ. Цей процес неможливий без відродження та формування духовності нації, національної свідомості й самосвідомості. Йдеться про завдання стимулювати національне відродження, оновлення в усіх його аспектах, консолідацію української нації, становлення народу України як соціуму, включення держави до загально-цивілізаційного консорціуму. Розв'язання цих питань дасть змогу подолати відчуження людей як представників різних етносів, уникнути міжетнічних сутичок і конфліктів, оскільки національної злагоди можна досягти лише завдяки міцним і конкретним гарантіям національної рівноваги на основі реалізації права громадян на певний культурно-історичний потенціал нації, використання досвіду її добросусідства з іншими народами.

Пастирським посланням 5 липня 1941 року, митрополит Андрей закликав: «Усі, що почуваються Українцями і хочать працювати для добра України, нехай забудуть про які-небудь партійні роздори, нехай працюють в єдності і згоді над відбудовою так дуже знищеного большевиками нашого економічного, просвітнього і культурного життя. Тоді в Бозі надія, що на підвалинах солідарності і усильної праці всіх Українців повстане Соборна Україна не тільки як велике слово і ідея, але як живий, життєздатний, здоровий, могутній, державний організм, побудований жертвою життя одних, а муравельною працею, залізними зусиллями і трудами других» [15].

Як зауважують сучасні дослідники духовної та національної спадщини митрополита, ієрарх був прихильником суспільного вчення Папи Лева XIII. Пастир Церкви не лише пристосовував цю соціальну доктрину до важких українських умов, але й практично її розвинув на горизонті всієї Католицької Церкви й католицького богослов'я. Шептицький вважав, що у суспільному житті важливим є збереження рівноваги між правами й свободами громадян та повноваженнями органів влади. А це, на думку митрополита, зможе забезпечити тільки сповідання й збереження та плекання християнських цінностей.

Висновок. Об'єктивно оцінюючи християнство як одну з аврамичних релігій, потрібно визначити, що протягом історії людства вона виконувала роль історичного зв'язківця, передаючи за допомогою звичаїв, моральних настанов життєвий досвід людей, рівень духовної культури, виступаючи синтезом культурних традицій. Християнські цінності при цьому мали євангельський імператив закваски. Саме на ґрунтах християнської аксіологічної парадигми, як певного світогляду, український народ як частина світового християнства та найяскравіший світильник Христової віри та благочестя Сходу, створював свої власні звичаї й обряди, спосіб життя, плекав національну культуру і релігійну духовність, що надавали народові оригінальності й відрізняло від інших етносів і материкових культур.

За таких обставин, традиційні цінності християнства, основним носієм яких в Україні є Церква, можуть слугувати світоглядним орієнтиром українського суспільства і на майбуття. Відповідно, на Церкву лягає обов'язок адаптувати свою діяльність до сучасних реалій життя. Життєву здатність Церкви перевірили епохи великих ересей та як реакція, вражаючи навіть за нашими мірками Вселенські Собори. Століття страшних гонінь і на противагу жертвового свідчення Христа та віри

в Нього. Потрясаючі світ революцій та втихомирюючий стихії тихий голос Церкви. Епоха викликів індустріалізації та змагань поміж *«fideo et ratio»*. Все це завдяки – *«Ecclesia semper reformanda»*.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Яременко В. Свої діти розпинають. [Електронний ресурс] / В. Яременко – Режим доступу: <http://vkurse.ua/ua/uaanalytik/deti.html> (дата звернення 20.08.2016) – Назва з екрана.
2. Народжується нове людство. Проповідь Папи на Візантійській Літургії у Києві // Світло. – 2001. – №7–8. – С. 250–251.
3. Дзюба І. Гуманітарний розвиток України або Як нам набути духовну ідентичність. [Електронний ресурс] / І. Дзюба – Режим доступу: <http://image.ua/87>. (дата звернення 20.08.2016) – Назва з екрана.
4. Дроздовський О. М. Християнські цінності в освіті і вихованні. / О. М. Дроздовський – Біла Церква, 2004. – 40 с.
5. Конституція України: станом на 22 лют. 2016 р.: офіц. текст. – Київ: Правова єдність : Алерта, 2016. – 78 с.
6. Пирог Г. В. Ціннісна природа релігії (аксіологічний аналіз християнства) : автореф. дис... канд. філос. наук : спец. 09.00.11. / Г. В. Пирог; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. — К. : [б. в.], 2005. – 18 с.
7. Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди : наук.-теор. збірник : Спец. вип.: Ціннісні засади християнства в духовно-моральному становленні молоді / Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди ; редкол.: Євтух М. Б. [та ін.] ; голов. ред. В. П. Коцур. – Переяслав-Хмельницький, 2005. – 145 с.
8. Касьян В. І. Філософія : навч. посібник / В. І. Касьян. – К.: Знання, 2006. – 344 с.
9. Малахов В. Благо / В. Малахов // Філософській енциклопедичний словник / [редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін.] ; НАНУ України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди]. – К., 2002. – С. 58.
10. Вишневецький О. Українська педагогіка на перехресті двох світоглядів/ О. Вишневецький // Педагогічна думка. – 2007. – № 4. – С. 3.
11. Ващенко Г. Г. Виховний ідеал : підручник для педагогів, виховників, молоді і батьків. Т.1 / Г. Г. Ващенко. – Вид. 3-тє. – Полтава: Ред. газ. «Полтав. вісник», 1994. – 191 с.
12. La culture et l'intelligence chretienne. Dans Le Memorial du Centenaire // Nouvelles de l'Institut catholique de Paris. – 1976, Січень. – С. 106–107.
13. Выготский Л. С. Мышление и речь [Текст] : психологические исследования / Л. С. Выготский ; ред. Г. Н. Шелогурова. - М. : Лабиринт, 1996. – 416 с.
14. Цема І. С. Глобалізаційні цінності у світоглядних уявленнях українського народу. [Електронний ресурс]. / І. С. Цема – Режим доступу: <http://ecosoc.kharkov.ua/publ/6-1-0-1> (дата звернення 20.08.2016) – Назва з екрана.
15. Митрополит Андрей Шептицький: Життя і діяльність. Документи і Матеріали 1899–1944. – Т. III : Церква і душпастирство. Пастирські Листи і Послання 1901–1914. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2000. – 448 с.

REFERENCES:

1. Yaremenko V. Svoi dity rozpynaiut [His children crucified] [Electronic resource]. – Access mode: <http://vkurse.ua/ua/uaanalytik/deti.html>
2. Narodzhuietsia nove liudstvo. Propovid Papy na Vizantiiskii Liturhii u Kyievi [Thus was born the new humanity. Pope's Homily at the Byzantine liturgy in Kiev] // Svitlo. 2001. #7–8. – S. 250–251.
3. Dziuba I. Humanitarnyi rozvytok Ukrainy abo Yak nam nabuty dukhovnu identychnist [The humanitarian development of Ukraine or how we gain spiritual identity] [Electronic resource]. – Access mode: <http://image.ua/87>.
4. Drozdovskiy O. M. Khrystyianski tsinnosti v osviti i vykhovanni. [Christian values in education and upbringing] – Bila Tserkva, 2004. – 40 s.
5. Konstytutsiia Ukrainy: stanom na 22 liut. 2016 r.: ofits. tekst [Constitution of Ukraine as of February 22. .: 2016 official. text]. – Kyiv: Pravova yednist : Alerta, 2016. – 78 s.
6. Pyroh H. V. Tsinnisna pryroda rehlii (aksiolohichniy analiz khrystyianstva) [Nature of values religion (Christianity axiological analysis)]: avtoref. dys.; In-t filosofii im. H. S. Skovorody NAN Ukrainy. — K. : [b. v.], 2005. – 18 s.

7. Humanitarnyi visnyk Pereiaslav-Khmelnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Hryhoriia Skovorody : nauk.-teor. zbirnyk : Spets. vyp.: Tsinnisni zasady khrystianstva v dukhovno-moralnomu stanovlenni molodi [Humanitarian Bulletin Pereiaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University, nauk.-Theor. Collection: Spec. Vol. : Value Principles of Christianity in spiritual and moral formation of young people] / Pereiaslav-Khmelnyts. derzh. ped. un-t im. Hryhoriia Skovorody ; redkol.: Yevtikh M. B. [ta in.]; holov. red. V. P. Kotsur. – Pereiaslav-Khmelnytskyi, 2005. – 145 s.
8. Kasian V. I. Filozofia : navch. posibnyk [Philosophy: teach. manual]. – K.: Znannia, 2006. – 344 s.
9. Malakhov V. Blaho [Benefit] // Filozofskii entsyklopedychnyi slovnyk / [redkol.: V. I. Shynkaruk (holova) ta in.]; NANU Ukrainy, In-t filozofii im. H. S. Skovorody. – K., 2002. – s. 58.
10. Vyshnevskiy O. Ukrainka pedahohika na perekhresti dvokh svitohliadiv [Ukrainian pedagogy at the crossroads of two worldviews] // Pedahohichna dumka. – 2007. – # 4. – s. 3.
11. Vashchenko H. H. Vykhovnyi ideal : pidruchnyk dlia pedahohiv, vykhovnykiv, molodi i batkiv. T.1 [Educational ideal: a textbook for teachers, educators, youth and parents. Vol.1]. – Vyd. 3-tie. – Poltava: Red. haz. «Poltav. visnyk», 1994. – 191 s.
12. La culture et l'intelligence chretienne. Dans Le Memorial du Centenaire // Nouvelles de l'Institut catholique de Paris. – 1976, Sichen. – s. 106–107.
13. Vygot'skiy L. S. Myshlenie i rech': psikhologicheskie issledovaniya [Thinking and Speech: Psychological Studies]; red. G. N. Shelogurova. - M. : Labirint, 1996. – 416 s..
14. Tsema I. S. Hlobalizatsiini tsinnosti u svitohliadnykh uiavlenniakh ukrainskoho narodu. [Globalization values in the philosophical ideas of the Ukrainian people] [Electronic resource]. – Access mode: <http://ecosoc.kharkov.ua/publ/6-1-0-13>
15. Mytropolyt Andrei Sheptytskyi: Zhyttia i diialnist. Dokumenty i Materialy 1899–1944. – T. III : Tserkva i dushpastyrstvo. Pastyrski Lysty i Poslannia 1901–1914 [Metropolitan Andriy: The life and work. Documents and Materials 1899–1944. – T. III: The Church and pastoral care. Pastoral Letters and the Letter 1901–1914]. – Ivano-Frankivsk : Nova Zoria, 2000. – 448 s.

Цихуляк І. М., аспірант кафедри культурології релігієзнавства та теології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна), E-mail: visnukDNU@i.ua

Соціально-воспитательная герменевтика християнської аксиології в умовах трансформації української соціальної культури.

Анотація. *Предпринято спробу осмислити виховну та комунікаційну роль християнської аксиології в дискусії про пріоритети української нації. Розглядаються функції християнської герменевтики в контексті соціокультурних трансформацій українського суспільства. Ссылаясь на пастырские послания и труды отцов Церкви, представлены церковные благотворительные и просветительские практики, задействованы на аксиологизацию морально-нравственного потенциала нации.*

Ключевые слова: *общество, аксиология, Церковь, доктрина, личность.*

Tsykhulyak I., postgraduate student of the Department of Cultural and Religious theology, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraine), E-mail: visnukDNU@i.ua

Socioeducational hermeneutics of Christian axiology in terms of Ukrainian sociocultural transformation.

Abstract. *Young Ukrainian democracy still suffers from insufficiency that can be cured by the social and spiritual clinic. Accommodative diagnostics confirms that nowadays Ukraine needs much more than just the solution to its economic, industrial, financial and reform issues. The establishment of Ukraine on its way to European integration has to understand that the core of European democracy is not about gold mines, but about axiology of anthropological imperative.*

By means of retrospective analysis, the author attempts at understanding the phenomenon of Christian axiology in the context of social and cultural transformations of Ukrainian society, reveals the semantics and value of educational function of Christian worldview. Religion in general and Christian heritage in particular has been subjected to total revision in recent decades.

In terms of new social, political and cultural changes, as well as the revival of Christian democratic Ukraine, the doctrine of the Christian tradition appears under the prism of national spiritual treasure.

Religiosity of modern Ukrainian society is becoming a more prominent factor not only in private but also in public life. Therefore, the author concentrates on the social, moral and educational aspects of religion with the strong focus on the ideals of Christianity and human rights.

Analyzing the negative aspects of the actual society, the author defines the axiom of religious communicé as the renaissance of national culture and its components of moral and ethical narrative. The author dwells upon the words of Pope Saint John Paul II addressed to the Ukrainian nation during his visit to Ukraine.

Social activity of the Ukrainian churches nowadays shifts its focus to the societal sphere. The doctrines of churches include the issue of education of the youth and society. With the help of chaplain services churches accomplish a spiritual, prayer and educational process in medical, military, penitentiary, political and administrative state institutions. Being engaged in the educational environment, the Church is also a member of the educational market that demonstrates the Church's role and the importance of Christian axiology.

The author deliberately avoids emphasis on theological, Christological and soteriological concepts of Christianity, emphasizing the resonance of the society. As a conclusion, objectively assessing the national, creative, consolidating, educational, ethical, moral and psychoemotional role of Christian social doctrine, it should be noted that throughout the human history the Church has served as a historical connector, passing life experience and level of spiritual culture by means of traditions and morals, being the synthesis of cultural traditions.

Keywords: *society, axiology, Church doctrine personality.*

УДК 1.091

Чжань Синь,

аспирант Национального педагогического университета имени М. П. Драгоманова (Киев, Украина), E-mail: uvarkinaev@ukr.net

ОРЕСТ НОВИЦКИЙ: ФИЛОСОФ И ПЕДАГОГ

Аннотация. *Исследованы теоретические вопросы формирования и становления личности Ореста Марковича Новицкого как философа и педагога. Установлено, что современная философская мысль в условиях развития и глобальных преобразований в обществе требует изучения и актуализации опыта прошлого. Анализ Философского и педагогического наследия Ореста Новицкого показал, что его работы занимают особое место в истории становления украинской философии и являются весомым фактором развития философской науки в целом. Философские взгляды О. Новицкого в отношении религии представляют особый интерес в условиях современного общества. Педагогическая деятельность О. Новицкого была направлена на формирование мировоззрения и духовно-нравственное воспитание личности.*

Ключевые слова: *Орест Новицкий, философ, педагог, университет Св.Владимира, киевская философская школа.*

Постановка проблемы. В условиях современных преобразований в обществе среди современных философов продолжают попытки решения мировоззренческих проблем человечества, а изучения философского наследия прошлого является важным фактором развития всей философской науки в целом.

Для развития современной отечественной философской мысли огромное значение имеет наследие Киевской философской школы, одним из ярких представителей которой был Орест Маркович Новицкий.

Философский факультет Киевского университета (Университета Св. Владимира) был основан в 1834 году фактически как первый и единственный факультет университета. Профессорско-преподавательский штат Университета Св. Владимира был укомплектован в основном из профессоров-поляков, а также там работали русскоязычные профессора, среди которых профессор русской словесности М. Максимович, профессор энциклопедии права К. Неволин, профессор всеобщей истории В. Этих и профессор философии В. Новицкий. При этом М. Максимович